

Sjaak Commandeur

Huwelijksvoltrekking

Sjaak Commandeur (1953) is vertaler uit het Engels. Hij vertaalde werk van o.a. Saul Bellow, Joseph Brodsky, William Butler Yeats, John Berger, Raymond Carver, E.L. Doctorow, John Irving, T.E. Lawrence, Vladimir Nabokov, William Trevor en Thomas Wolfe. In 1982 werd hij samen met Rien Verhoef bekroond met de Martinus Nijhoffprijs – voor hun gezamenlijke vertalingen en in het bijzonder 1985 van Anthony Burgess. ‘Huwelijksvoltrekking’ was in 2008 zijn bijdrage aan De vondst, een bundeltje dat werd verspreid ter gelegenheid van het 10-jarig jubileum van de Literaire Vertaaldagen.

Huwelijksvoltrekking

Op 14 april 1912 voer de Titanic op een ijsberg en zonk. Twee weken later schreef Thomas Hardy er een gedicht over dat Joseph Brodsky in oktober 1994 besprak toen hij college gaf op Mount Holyoke.

Het opmerkelijke aan het gedicht, 'The Convergence of the Twain', is dat de IJsberg en de Titanic elkaars volwaardige tegenspeler zijn. Het element van dichterlijke begenadiging is dat de ontmoeting van Schip en IJsberg zich aan Hardy voordoet als beeld van het – of zijn – huwelijk.

Het gedicht beschrijft in acht drieregelige strofen hoe het schip wordt gebouwd in alle weelde en hoe ergens in een stille verte de ijsberg groeit. Dan wordt over de twee gezegd:

*Alien they seemed to be:
No mortal eye could see
The intimate welding of their later history,*

*Oneender leek hun slag:
Geen sterflijk oog voorzag
De samenlinking van hun laat're levensdag,*

*Or sign that they were bent
By paths coincident
On being anon twin halves of one august event,*

*Of dat hun door de tijd
Een kruisen was bereid
Naar halfdeelnemerschap aan één ontzaglijkheid,*

*Till the Spinner of the Years
Said 'Now!' And each one hears,
And consummation comes, and jars two hemispheres.*

Over deze strofe is veel te zeggen en gezegd, maar de vertaling ervan stelt geen ogenschijnlijk onoverkomelijk probleem, en vergt dus ook eigenlijk geen vondst. Alleen moet de loodzware laatste regel, die al het voorafgaande in zijn onverwachte perspectief plaatst, hard aankomen. En in de weergave daarvan zit, om het zo te parafraseren, het element van vertalersbegenadiging.

*Tot de Jarenwentelaar
Zei: 'Nu!' 't Moment is daar,
Voltrekking volgt, onwederhelften zijn een paar.*

Uit: Joseph Brodsky, *Het verdriet en de rede* (*On Grief and Reason*), (Bezige Bij, 1997).